ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
MARCO DARMON
της 30ής Ιουνίου 1993 *

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Με την παρούσα αίτηση αναιρέσεως, ο Pincherle, υπάλληλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, υποβάλλει στην κρίση σας την απόφαση που εξέδωσε το Πρωτοδικείο στις 12 Ιουλίου 1991 [1], με την οποία απορρίφθηκε η προσφυγή του που είχε ως κύριο αίτημα να κριθούν παράνομα τα ανώτατα όρια επιστροφής εξόδων περιθάλψεως που του παρασχέθηκε σε κράτη στα οποία τα καταβαλλόμενα έξοδα είναι υψηλά.

2. Ακολούθως, θα εκθέσω συνοπτικώς το ιστορικό της διαφοράς, παραπέμποντας κατά τα λοιπά στην έκθεση επ' ακροατηρίου [2].

3. Ο Pincherle και τα μέλη της οικογενείας του υπάγονται στο κοινό σύστημα υγειονομικής ασφαλίσεως των κοινοτικών υπαλλήλων. Μολονότι ο τόπος υπηρεσίας του είναι οι Βρυξέλλες, τα παιδιά του σπουδάζουν στην Ιταλία, κράτος εντός του οποίου καταβάλλονται ιατρικά έξοδα, κατά το μέτρο που ο ίδιος και η σύζυγός του ταξιδεύουν εκεί συχνά.

4. Ο Pincherle, αφού υπέβαλε στο εκκαθαριστικό γραφείο αιτήσεις επιστροφής ιατρικών εξόδων, έλαβε τρία εκκαθαριστικά σημειώματα με ημερομηνίες 8 Ιουνίου, 10 και 23 Αυγούστου 1988. Θεωρώντας ότι τα ποσά που του επιστράφηκαν για ορισμένα έξοδα ήταν ανεπαρκή [3], υπέβαλε διοικητική ένσταση, βάσει του άρθρου 90, παράγραφος 2, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: ΚΥΚ).

5. Η επιτροπή διαχειρίσεως του κοινού συστήματος διατύπωσε, στις 23 Φεβρουαρίου 1989, γνώμη με την οποία επικύρωσε τις αποφάσεις του εκκαθαριστικού γραφείου.

6. Την ίδια ημέρα, η επιτροπή διαχειρίσεως εξέδωσε επίσης τη γνώμη αριθ. 3/89 για να υπογραμμίσει την ανάγκη αναθεωρήσεως της ισχύουσας κανονιστικής ρυθμίσεως λόγω, αφενός, του ελλείμματος εκμεταλλεύσεως του συστήματος, αφετέρου δε, της ανεπαρκούς επιστροφής των ιατρικών αμοιβών που καταβάλλονται σε ιταλικές λίρες.

7. Η επιτροπή διαχειρίσεως διατύπωσε στις 20 Δεκεμβρίου 1990 νέα γνώμη, την υπ. αριθ. 35/90, με την οποία ζήτησε να αυξηθούν ορισμένα ανώτατα όρια επιστροφής ιατρικών εξόδων και να εξασφαλιστεί η ίση μεταχείριση των κοινοτικών υπαλλήλων, ανεξαρτήτως της χώρας στην οποία παρασχέθηκε η περίθαλψη.

8. Κατόπιν της απορρίψεως της ενστάσεώς του, ο Pincherle άσκησε, στις 8 Μαΐου 1988, προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου με αίτημα, όπως έχω ήδη αναφέρει, να κριθούν παράνομα τα ανώτατα όρια επιστροφής

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

1 — Απόφαση Τ-110/89, Pincherle κατά Επιτροπής (Συλλογή 1991, σ. II-635).

2 — I - Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου.

3 — Συγκεκριμένα, από το εκκαθαριστικό σημείωμα αριθ. 72 προκύπτει ότι σε δύο περιπτώσεις τα έξοδα επιστράφηκαν κατά ποσοστό 29 % και σε μία κατά 43 %. Όσον αφορά το εκκαθαριστικό σημείωμα αριθ. 73, στη μία περίπτωση τα έξοδα επιστράφηκαν κατά ποσοστό 79,73 % και στην άλλη κατά ποσοστό 66,5 %.

ιατρικών εξόδων. Ζήτησε επίσης την ακύρωση των αποφάσεων περί επιστροφής. Με διάταξη της 15ης Νοεμβρίου 1989, το Δικαστήριο παρέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Πρωτοδικείου.

9. Ο Pincherle επικαλέστηκε το άρθρο 72 του ΚΥΚ, το οποίο, όπως είναι γνωστό στο Δικαστήριο, ορίζει ότι ο υπάλληλος και οι έλκοντες δικαιώματα από αυτόν καλύπτονται ασφαλιστικώς έναντι των κινδύνων ασθενείας εντός του ορίου του 80 % των καταβληθέντων εξόδων για ορισμένες ασθένειες, ποσοστό το οποίο μπορεί να ανέλθει σε 100 % σε περιπτώσεις, μεταξύ άλλων, φυματιώσεως ή καρκίνου.

10. Για την εφαρμογή της διατάξεως αυτής θεσπίστηκε κανονιστική ρύθμιση σχετική με την υγειονομική ασφάλιση, η οποία καθιερώνει ανώτατο όριο επιστροφής των εξόδων ιατρικής περιθάλψεως, πέραν του οποίου τα καταβληθέντα έξοδα βαρύνουν τον ασφαλισμένο.

11. Εντούτοις η παράγραφος 3 του άρθρου 72 και το άρθρο 8 της προαναφερθείσας κανονιστικής ρυθμίσεως προβλέπουν ορισμένες ελαφρύνσεις, το περιεχόμενο των οποίων θα εξετάσω αργότερα.

12. Το Πρωτοδικείο, με διατάξεις της 12ης Δεκεμβρίου 1989, επέτρεψε σε τέσσερα συνδικαλιστικά όργανα να παρέμβουν [4] υπέρ του προσφεύγοντος, αλλά απέρριψε την προσφυγή, διότι έκρινε ότι η Επιτροπή δεν είχε παραβιάσει ούτε την αρχή της καλύψεως από την κοινωνική ασφάλιση του άρθρου 72 του ΚΥΚ ούτε τη γενική αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων επί της οποίας βασίζονται οι διατάξεις του τίτλου V του ΚΥΚ.

4 — Πρόκειται περί της Unione Sindacale Euratom Ispra, περί του Sindacato Ricerca della Confederazione Generale Italiana del Lavoro, περί του Sindacato Ricerca dell' Unione Italiana del Lavoro και περί του Sindacato Ricerca della Confederazione Italiana Sindacato Liberi.

13. Πριν εξεταστούν οι λόγοι αναιρέσεως που επικαλείται ο αναιρεσείων, πρέπει, κατ' αρχάς, να επιλυθεί το προκαταρκτικό δικονομικό ζήτημα που έθετε η Επιτροπή και που αφορά τις προϋποθέσεις για την παρέμβαση τρίτων.

14. Με το υπόμνημα ανταπαντήσεως η Επιτροπή αμφισβητεί το κατ' αρχήν δικαίωμα των τεσσάρων συνδικαλιστικών οργάνων να παρέμβουν στην παρούσα αναιρετική δίκη, δεδομένου ότι δεν ζήτησαν προηγουμένως να τους επιτρέψει το Δικαστήριο να παρέμβουν ενώπιόν του, σύμφωνα με τα άρθρα 37 του Οργανισμού και 123 του Κανονισμού Διαδικασίας.

15. Με άλλα λόγια, πρόκειται περί του ζητήματος αν τρίτος, στον οποίο το Πρωτοδικείο επέτρεψε να παρέμβει, καθίσταται εξ αυτού και μόνο «διάδικος» της εν λόγω διαφοράς και, συνεπώς, υπό την ιδιότητα αυτή, απαλλάσσεται της υποχρεώσεως να ζητήσει από το Δικαστήριο να του επιτρέψει να παρέμβει στην αναιρετική δίκη.

16. Το ζήτημα αυτό πρέπει να εξεταστεί, πρώτον, από πλευράς του Οργανισμού του Δικαστηρίου, ο οποίος αποτελεί υπερκείμενο κανόνα σε σχέση με τον Κανονισμό Διαδικασίας.

17. Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 55 του Οργανισμού, «ο Κανονισμός Διαδικασίας (...) περιέχει, εκτός των διατάξεων που προβλέπονται από τον παρόντα κανονισμό, όλες τις άλλες αναγκαίες διατάξεις για την εφαρμογή του και τη συμπλήρωσή του κατά το αναγκαίο μέτρο».

18. Το άρθρο 37 του Οργανισμού δεν επιτρέπει να προσδίδεται η ιδιότητά του διαδίκου στους παρεμβαίνοντες σε αναιρετική δίκη ενώπιον του Δικαστηρίου.

19. Κατά το άρθρο αυτό:

«Τα κράτη μέλη και τα όργανα της Κοινότητας δύνανται να παρεμβαίνουν στις διαφορές που υποβάλλονται στο Δικαστήριο.

Το ίδιο δικαίωμα ανήκει σε κάθε άλλο πρόσωπο που έχει συμφέρον στην επίλυση της διαφοράς που έχει υποβληθεί στο Δικαστήριο (...)».

20. Συνεπώς, κάθε ιδιώτης που επιθυμεί να παρέμβει σε δίκη εκκρεμούσα ενώπιον του Δικαστηρίου πρέπει να δικαιολογεί σχετικό συμφέρον.

21. Ο τέταρτος τίτλος του Κανονισμού Διαδικασίας δεν δικαιολογεί αντίθετη άποψη:

22. Συγκεκριμένα, το άρθρο 123 του Κανονισμού αυτού ορίζει τα εξής:

«Το δικόγραφο της παρεμβάσεως που υποβάλλεται ενώπιον του Δικαστηρίου όταν έχει ασκηθεί αναίρεση πρέπει να κατατεθεί πριν από τη λήξη της προθεσμίας τριών μηνών η οποία αρχίζει από την ημερομηνία καταθέσεως του δικογράφου της αιτήσεως αναιρέσεως. Το Δικαστήριο, αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, αποφαίνεται με διάταξη ως προς το αν επιτρέπει ή όχι την παρέμβαση».

23. Το άρθρο αυτό δεν κάνει διάκριση αναλόγως του αν η αίτηση παρεμβάσεως υποβάλλεται το πρώτον ενώπιον του Δικαστηρίου ή αν έχει ήδη γίνει δεκτή από το Πρωτοδικείο.

24. Το άρθρο 114 — το οποίο επιβάλλει την υποχρέωση κοινοποιήσεως στους «διαδίκους της ενώπιον του Πρωτοδικείου δίκης» — δεν είναι τό μόνο άρθρο από το οποίο συνάγεται ότι ο τρίτος, προς τον οποίο κοινοποιείται, υπό την έννοια του άρθρου αυτού, η επίδικη απόφαση καθίσταται κατ' ανάγκην και αυτοδικαίως «διάδικος».

25. Η ανάγκη αυτής της κοινοποιήσεως της αποφάσεως στους παρεμβαίνοντες προκύπτει ρητώς από το άρθρο 49 του Οργανισμού, το οποίο ορίζει ότι η αναίρεση πρέπει να ασκηθεί εντός δύο μηνών από της κοινοποιήσεως ακόμη και από τους «παρεμβάντες (...) αν η απόφαση του Πρωτοδικείου τους θίγει απ' ευθείας», χωρίς τούτο να μεταβάλλει κατ' ελάχιστον την ιδιότητά τους ως παρεμβαινόντων.

26. Τέλος, πρέπει να επισημανθεί ότι, κατά το άρθρο 118 του Κανονισμού Διαδικασίας, το άρθρο 93 (το οποίο αφορά τη διαδικασία παρεμβάσεως) «εφαρμόζ[εται] στην ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία που έχει ως αντικείμενο αναίρεση κατ' αποφάσεως του Πρωτοδικείου».

27. Το άρθρο αυτό, το οποίο βρίσκεται εγγύς των άρθρων 111 επ. καθιστά δυνατή τη διάκριση μεταξύ των διατάξεων που εφαρμόζονται στους διαδίκους υπό στενή έννοια και των διατάξεων που διέπουν την παρέμβαση τρίτων ενώπιον του Δικαστηρίου.

28. Συνεπώς, η αναγνώριση από το Πρωτοδικείο του δικαιώματος τρίτου να παρέμβει δεν αρκεί για να του προσδώσει την ιδιότητα του «διαδίκου» κατά την εξέλιξη της διαδικασίας. Όπως σαφώς προκύπτει, ουδόλως κτάται η ιδιότητα του «διαδίκου» εκ του ότι το Πρωτοδικείο επέτρεψε την παρέμβαση.

29. Η αιτιολογική έκθεση δεν επιβάλλει αντίθετη λύση. Πράγματι, η έκθεση αυτή ναι μεν δεν έχει καμία κανονιστική αξία πλην όμως μπορεί να καθιστά δυνατή, ενδεχομένως, τη συναγωγή της βουλήσεως του νομοθέτη.

30. Βεβαίως, επ' ευκαιρία της τροποποιήσεως του Οργανισμού, το Δικαστήριο εξέφρασε την ευχή όπως οι τρίτοι παρεμβαίνοντες ενώπιον του Πρωτοδικείου καθίστανται «διάδικοι» στη δίκη, χωρίς να υποχρεούνται «να υποβάλουν εκ νέου αίτηση να τους επιτραπεί να παρέμβουν ενώπιον του Δικαστηρίου» [5]. Εντούτοις το Συμβούλιο, κατά τη θέσπιση των άρθρων 48 του Οργανισμού (νέο άρθρο 49) και 114 του Κανονισμού Διαδικασίας δεν υιοθέτησε την πρόταση αυτή επί λέξει.

31. Πρόκειται περί απλής συντακτικής τροποποιήσεως ή περί της βουλήσεως του νομοθέτη να αποφύγει την προταθείσα εξομοίωση; Κανένα στοιχείο δεν επιτρέπει τη συναγωγή συμπεράσματος προς τη μια ή την άλλη κατεύθυνση.

32. Συνεπώς, απομένει να εξεταστεί μόνον το ζήτημα αν η ερμηνεία προς την οποία κλίνω συμβιβάζεται ή όχι προς τον νομοθετικό σκοπό των διατάξεων αυτών.

33. Συγκεκριμένα, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι τα συνδικαλιστικά όργανα απαλλάσσονται της υποχρεώσεως να υποβάλουν αίτηση παρεμβάσεως ενώπιον του Δικαστηρίου, εφόσον το συμφέρον τους έχει ήδη αναγνωριστεί από το Πρωτοδικείο και εφόσον η παρέμβασή τους εντάσσεται στο πλαίσιο του συμφέροντος που έχει αναγνωριστεί.

34. Πρέπει όμως να υπομνηστεί ότι οι διατάξεις του Πρωτοδικείου επί των αιτήσεων παρεμβάσεως υπόκεινται σε αίτηση αναιρέσεως, αποκλειστικά σε περίπτωση απορρίψεως της αιτήσεως παρεμβάσεως, από «κάθε πρόσωπο του οποίου η αίτηση παρεμβάσεως απορρίφθηκε» (άρθρο 50 του Οργανισμού). Συνεπώς, σε περίπτωση αναγνωρίσεως από το Πρωτοδικείο του δικαιώματος τρίτου να παρέμβει, ο καθού η παρέμβαση δεν μπορεί να ασκήσει αίτηση αναιρέσεως κατά της αποφάσεως αυτής.

35. Έτσι, εκτός του ότι το Δικαστήριο μπορεί να εκτιμήσει διαφορετικά από το Πρωτοδικείο το συμφέρον του τρίτου να παρέμβει, η παρέμβαση στην αναιρετική δίκη ενδέχεται να αφορά μόνον νομικά ζητήματα διαφορετικά από τα πρωτοδίκως προβληθέντα.

36. Συνεπώς, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ δύο περιπτώσεων.

37. 1) Η αίτηση αναιρέσεως αφορά ένα νομικό ζήτημα το οποίο *περιλαμβάνεται* στην πρωτοδίκως ασκηθείσα παρέμβαση: αν γίνει δεκτό ότι, στην περίπτωση αυτή, ο τρίτος, του οποίου την παρέμβαση επέτρεψε, κατά την ανέλεγκτη κρίση του, το Πρωτοδικείο, απέκτησε την ιδιότητα του «διαδίκου», το Δικαστήριο δεν μπορεί να ελέγξει το συμφέρον του να παρέμβει ενώπιόν του. Κατά τον τρόπο αυτόν το Δικαστήριο δεσμεύεται από την εκτίμηση του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου.

38. Κατ' αυτού θα μπορούσε βεβαίως να αντιταχθεί το επιχείρημα ότι, στο πλαίσιο προδικαστικών ερωτημάτων, το Δικαστήριο δεσμεύεται από την εκ μέρους του εθνικού δικαστηρίου αναγνώριση του δικαιώματος τρίτου να παρέμβει, χωρίς να μπορεί να προβεί σε διαφορετική εκτίμηση.

39. Εν τούτοις η προδικαστική παραπομπή

«(...) δεν κινεί τη δίκη για την επίλυση διαφοράς, αλλά κινεί μια ειδική διαδικασία

5 — Αιτιολογική έκθεση του άρθρου 114.

προοριζόμενη, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ενιαία ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου με τη συνεργασία μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων, να παράσχει στα δικαστήρια αυτά τη δυνατότητα να ζητήσουν την ερμηνεία των κοινοτικών κανόνων που θα εφαρμόσουν στις διαφορές που έχουν υποβληθεί στην κρίση τους» [6].

40. Όσο η λύση αυτή επιβάλλεται στο πλαίσιο του άρθρου 177 της Συνθήκης, άλλο τόσο η έλλειψη ελέγχου από το Δικαστήριο, οσάκις πρόκειται περί κατ' αντιδικία δίκης, όπως η δίκη επί της αιτήσεως αναιρέσεως, φαίνεται ανεπίτρεπτη.

41. 2) Η αίτηση αναιρέσεως αφορά νομικό ζήτημα το οποίο *δεν περιλαμβάνεται* στην πρωτοδίκως ασκηθείσα παρέμβαση: αν υποτεθεί ότι ο τρίτος δεν θεώρησε ότι έπρεπε να παρέμβει *επί του ζητήματος αυτού* ενώπιον του Πρωτοδικείου (το οποίο, συνεπώς, δεν εκτίμησε συναφώς το συμφέρον του για την επίλυση της διαφοράς) και θεωρεί ότι πρέπει να υποβάλει κατά την αναιρετική δίκη αιτήματα επί του θέματος αυτού, το Δικαστήριο πρέπει να αποφανθεί με διάταξη, κατ' εφαρμογήν, του άρθρου 123 του Κανονισμού Διαδικασίας.

42. Αν όμως αναγνωριστεί η ιδιότητα του «διαδίκου» στον πρωτοδίκως παρεμβάντα, τούτο σημαίνει ότι θα μπορεί αυτός να διευρύνει το περιεχόμενο της παρεμβάσεώς του χωρίς να είναι δυνατό να ασκηθεί οποιοσδήποτε έλεγχος, σε οποιοδήποτε επίπεδο.

43. Βεβαίως, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι ο παρεμβαίνων αποκτά αυτή την ιδιότητα του «διαδίκου», μόνον εφόσον η παρέμβασή του περιορίζεται αποκλειστικά στους ήδη επικληθέντες στον πρώτο βαθμό ισχυρισμούς. Εντούτοις, αν θελήσει να παρέμβει υπέρ του προσφεύγοντος βάσει άλλων ισχυρισμών εκτός των πρωτοδίκως αναπτυχθέντων θα υποχρεούται να ζητήσει να του επιτραπεί αυτό από το Δικαστήριο, βάσει του άρθρου 123.

44. Φρονώ συνεπώς, τόσο για λόγους αρχής όσο και για λόγους σαφηνείας, ότι κάθε παρέμβαση ενώπιον του Δικαστηρίου εντάσσεται στο πλαίσιο του άρθρου 123, ανεξαρτήτως του σταδίου της διαδικασίας κατά τη διάρκεια του οποίου ο τρίτος επιχείρησε να παρέμβει.

45. Εντούτοις, μολονότι είναι αναμφισβήτητο ότι τα τέσσερα συνδικαλιστικά όργανα δεν υπέβαλαν καμιά σχετική αίτηση ενώπιον του Δικαστηρίου, θα ήταν άδικο, στη συγκεκριμένη περίπτωση, να συναχθεί ως συνέπεια αυτού το απαράδεκτο των αιτημάτων τους.

46. Πράγματι, αποτελούσε μέχρι τώρα πρακτική της Γραμματείας να δέχεται τα δικόγραφα με τα αιτήματα των παρεμβαινόντων χωρίς να απαιτείται προηγουμένως να έχει τούτο επιτραπεί από το Δικαστήριο. Συνεπώς, η επιείκεια συνιστά να κριθούν κατ' εξαίρεση παραδεκτές, στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι αιτήσεις παρεμβάσεως.

47. Εφόσον πρόκειται περί παρεμβάσεως που έχει ως αντικείμενο την προστασία των διαμενόντων στην Ιταλία υπαλλήλων και των αντλούντων δικαιώματα από αυτούς, πρέπει να αναγνωριστεί το άμεσο συμφέρον των τεσσάρων συνδικαλιστικών οργάνων να παρέμβουν στην παρούσα δίκη.

48. Θα εξετάσω τώρα τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, ο οποίος αφορά την εκ μέρους της Επιτροπής παραβίαση της αρχής της καλύψεως από την κοινωνική ασφάλιση, την οποία ακολουθεί το Πρωτοδικείο οσάκις οι επιστροφές εξόδων είναι κατώτερες των ποσοστών του άρθρου 72.

6 — Διάταξη της 3ης Ιουνίου 1964, 6/64, Costa κατά ENEL (Rec. 1964, σ. 1195).

49. Θα ήθελα να υπενθυμίσω ότι το άρθρο αυτό ορίζει τα εξής:

«Εντός του ορίου του 80 % των αναληφθέντων εξόδων και βάσει ρυθμίσεως θεσπιζόμενης με κοινή συμφωνία από τα όργανα των Κοινοτήτων κατόπιν γνώμης της επιτροπής του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης, ο υπάλληλος, ο (η) σύζυγός του, εφόσον ο (η) τελευταίος δεν μπορεί να επωφεληθεί παροχών της αυτής φύσης και του αυτού επιπέδου, κατ' εφαρμογή οιωνδήποτε άλλων νομοθετικών ή κανονιστικών διατάξεων, τα τέκνα του και τα λοιπά συντηρούμενα υπό αυτού πρόσωπα, σύμφωνα με το άρθρο 2 του παραρτήματος VII καλύπτονται κατά των κινδύνων ασθενείας. Το ποσοστό αυτό ανέρχεται σε 85 % για τις ακόλουθες παροχές (...). Ανέρχεται σε 100 % σε περιπτώσεις φυματίωσης, πολιομυελίτιδας, καρκίνου (...)».

50. Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι το άρθρο αυτό δεν συνεπαγόταν καμία υποχρέωση επιστροφής εξόδων κατά ποσοστό 80 % ή 85 %, το οποίο απλώς αποτελεί το ανώτατο όριο επιστρεπτέων ποσών (σκέψη 25). Επομένως, ο καθορισμός ανωτάτων ορίων είναι σύμφωνος προς τον ΚΥΚ, και τούτο προκειμένου να διαφυλαχθεί η οικονομική ισορροπία του συστήματος (σκέψη 26).

51. Εντούτοις, το Πρωτοδικείο επισημαίνει στη σκέψη 27 της αποφάσεώς του ότι

«(...) τα κοινοτικά όργανα έχουν εξουσία να καθορίζουν τα ενδεδειγμένα ανώτατα όρια τηρώντας την αρχή της ασφαλιστικής καλύψεως που διαπνέει το άρθρο 72 του ΚΥΚ».

52. Αφού συνήγαγε την αρχή αυτή, η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση διευκρινίζει ότι

«(...) οι περιστάσεις της προκειμένης περιπτώσεως δεν επιτρέπουν να χαρακτηριστούν ως παράνομα ή άδικα τα ανώτατα όρια που καθόρισαν με κοινή συμφωνία τα κοινοτικά όργανα» (τέλος της σκέψης 27).

53. Ο αναιρεσείων εκφράζει με την αίτησή του αναιρέσεως την εκπλήξή του περί του ότι τα ποσοστά επιστροφών εξόδων τα οποία εφαρμόστηκαν στην περίπτωσή του [7] θεωρήθηκαν ως σύμφωνα με την αρχή της καλύψεως από την κοινωνική ασφάλιση [8].

54. Πρέπει, κατ' αρχάς, να διερευνηθεί αν η επίκριση αυτή αποτελεί «νομικό ζήτημα» ή, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή, σκοπεί στην αμφισβήτηση της ανέλεγκτης εκτιμήσεως του δικαστηρίου της ουσίας, οπότε η αίτηση αναιρέσεως είναι, ως προς το σημείο αυτό, απαράδεκτη.

55. Χωρίς να χρειάζεται να διερευνηθεί εις βάθος το λεπτό ζήτημα της διαχωριστικής γραμμής μεταξύ των πραγματικών και των νομικών ζητημάτων, διάκριση η οποία μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να αποδειχθεί εξαιρετικά περίπλοκη [9], φαίνεται ότι εν προκειμένω ο εκτεθείς λόγος εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου, εφόσον έχει ως αντικείμενο *την ύπαρξη και,* ενδεχομένως, *το περιεχόμενο της αρχής* της καλύψεως από την κοινωνική ασφάλιση.

56. Η ύπαρξη της αρχής αυτής εξαρτάται από την ερμηνεία του άρθρου 72 και από την ιδιαίτερη φύση του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως.

7 — Βλ. ανωτέρω υποσημείωση 3.

8 — Σ. 4 της μεταφράσεως της αιτήσεως αναιρέσεως στη γαλλική γλώσσα.

9 — Βλ. τις τρίτες γαλλογερμανικές νομικές ημερίδες (Παρίσι, 10-11 Οκτωβρίου 1980) που αφορούσαν το ζήτημα «ο έλεγχος των διαπιστώσεων πραγματικών περιστατικών εκ μέρους του ακυρωτικού δικαστηρίου», Revue internationale de droit comparée, ειδική έκδοση, τόμος II, 1980.

57. Το άρθρο 72 ουδόλως επιβάλλει στα κοινοτικά όργανα την υποχρέωση επιστροφής εξόδων κατά τα αναγραφόμενα ποσοστά. Η έκφραση «εντός του ορίου του 80 % των αναληφθέντων εξόδων» το καταδεικνύει σαφώς.

58. Δεν μπορεί παρά να πρόκειται περί καθορισμού ανωτάτου ορίου επιστρεπτέων ποσών χωρίς να προβλέπεται ποσοστό κατωτάτου ορίου.

59. Εξάλλου, η ερμηνεία αυτή ενισχύεται από τη φύση του συστήματος. Οι πόροι του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως περιορίζονται αυστηρώς και μόνον στις εισφορές των υπαλλήλων και του λοιπού προσωπικού καθώς και στις εισφορές των οργάνων, ούτως ώστε η οικονομική ισορροπία του συστήματος αυτού να είναι αναγκαστικά σύνθετη και εύθραστη, δεδομένου ότι εξαρτάται από τον τέλειο συσχετισμό μεταξύ εξόδων υγείας και καταβαλλομένων εισφορών.

60. Εφόσον ο ΚΥΚ δεν έχει προβλέψει κανένα κατώτατο ποσοστό, στα κοινοτικά όργανα εναπόκειται να ρυθμίζουν τα ποσοστά επιστροφής των εξόδων περιθάλψεως εντός του ορίου και μόνον των πόρων που διαθέτουν, μεριμνώντας εντούτοις για τη διατήρηση της συνοχής του θεσπισθέντος συστήματος. Πράγματι, θα ήταν παράδοξο να επιστρέφεται σε περίπτωση φυματιώσεως — για την οποία το ποσοστό των επιστρεπτέων εξόδων μπορεί να φθάσει το 100 % — το 5 % των καταβληθέντων εξόδων και για μια ήπια νόσο ποσοστό 80 %.

61. Συνεπώς, υπό την επιφύλαξη προδήλου σφάλματος εκτιμήσεως, πρέπει, εντός των ορίων αυτών, να ασκείται η εξουσία των κοινοτικών οργάνων για τον καθορισμό των ανωτάτων ορίων και των ποσοστών επιστροφής, χωρίς να είναι δυνατόν, εντούτοις, να συναχθεί από το άρθρο 72 αρχή καθορίζουσα κατώτατο όριο του ποσοστού καλύψεως από την κοινωνική ασφάλιση.

62. Βεβαίως, όπως έχει δεχθεί το Πρωτοδικείο, οι ασφαλισμένοι απολαύουν υγειονομικής ασφαλιστικής καλύψεως, η οποία πρέπει να συμβαδίζει με το ποσό των διαθέσιμων πόρων. Εντούτοις, η πενιχρή επιστροφή εξόδων για κάποια μεμονωμένη παροχή ιατρικών υπηρεσιών δεν αρκεί για την απόδειξη προδήλου σφάλματος εκτιμήσεως.

63. Μόνον η γενικευμένη ανεπάρκεια των επιστροφών θα αποδείκνυε τη δυσλειτουργία του συστήματος και, κατά συνέπεια, το πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως των κοινοτικών οργάνων, τα οποία θα έπρεπε να λάβουν κάθε μέτρο για να θεραπεύσουν την παραβίαση της αρχής της καλύψεως από την κοινωνική ασφάλιση.

64. Η αρχή της ελεύθερης επιλογής ιατρού, την οποία αναγνωρίζει ο ΚΥΚ, ενισχύει την ερμηνεία αυτή.

65. Συγκεκριμένα, το άρθρο 9, σημείο 1, των σχετικών με την υγειονομική ασφάλιση κανόνων ορίζει τα εξής:

«Οι δικαιούχοι του παρόντος καθεστώτος έχουν ελευθερία επιλογής του ιατρού και των νοσηλευτικών ιδρυμάτων.»

66. Επειδή αυτή η ελευθερία επιλογής και οι συνέπειές της ως προς το ποσό της καταβαλλομένης αμοιβής μπορούν να οδηγήσουν — εκτός της αυξήσεως των εισφορών — σε ανυπέρβλητες ανισορροπίες στον προϋπολογισμό, θεσπίστηκαν ανώτατα όρια επιστροφής εξόδων καθοριζόμενα κατά τρόπο αντικειμενικό, τη νομιμότητα των οποίων έχει αναγνωρίσει το Δικαστήριο με την απόφαση Ooms [10].

10 — Απόφαση της 5ης Ιουλίου 1984, 115/83 (Συλλογή 1984, σ. 2613).

67. Τα πραγματικά περιστατικά ήταν τα ακόλουθα: ο προσφεύγων αμφισβήτησε τη μέθοδο ειδικής επιστροφής των εξόδων ασθενείας, η οποία συνίστατο στη μη «εφαρμογή του προβλεπόμενου από το άρθρο 64 του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως διορθωτικού συντελεστή στον "μηνιαίο βασικό μισθό" που αποτελεί τη βάση για τον υπολογισμό αυτό σύμφωνα με το άρθρο 72, παράγραφος 3, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως» [11].

68. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ως εξής:

«(...) οι συνήθεις αποδόσεις του άρθρου 72, παράγραφος 1, εδράζονται σε αντικειμενικά δεδομένα που συνδέονται ιδίως με την εφαρμογή ανωτάτων ορίων και συντελεστών αποδόσεως που καθορίζονται με ομοιόμορφο τρόπο και για το σύνολο των υπαλλήλων της Κοινότητας από τον Κανονισμό Υπηρεσιακής Κατάστασης, ενώ η ειδική απόδοση στηρίζεται σε συγκεκριμένα δεδομένα της οικογενειακής καταστάσεως του ενδιαφερομένου (...)» [12].

69. Δεδομένου ότι η χρηματοδότηση των εξόδων υγείας εξασφαλίζεται αποκλειστικά από τις εισφορές των ασφαλισμένων και των οργάνων, η Κοινότητα διαθέτει την εξουσία να καθορίζει το ποσοστό και τα ανώτατα όρια επιστροφής αναλόγως των πόρων του συστήματος, με αποτέλεσμα να είναι αβάσιμη, ως προς το ζήτημα αυτό, η προβολή από τον Pincherle της παραβιάσεως του κοινοτικού δικαίου.

70. Συνεπώς, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

71. Θα ήθελα να εξετάσω τώρα τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως με τον οποίο προσάπτεται στο Πρωτοδικείο παραβίαση της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων που περιέχεται στο άρθρο 72.

72. Με τον λόγο αυτόν, ο προσφεύγων φαίνεται να αμφισβητεί, αφενός, την εκ μέρους του Πρωτοδικείου διαπίστωση ότι η Επιτροπή επέδειξε επιμέλεια κατά την αναθεώρηση των κανονιστικών ρυθμίσεων και να επικρίνει, αφετέρου, την άρνηση του Πρωτοδικείου να αναγνωρίσει την υποχρέωση της Επιτροπής να θεραπεύσει την εισαχθείσα δυσμενή διάκριση.

73. Ως προς το πρώτο σκέλος του λόγου αναιρέσεως, επιβάλλονται οι ακόλουθες παρατηρήσεις.

74. Εφόσον, στην αναιρετική δίκη, επικρίνεται όχι η ερμηνεία κανόνος δικαίου, αλλά η εκτίμηση πραγματικών περιστατικών, η επίκριση αυτή πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 51 του Οργανισμού, να κηρυχθεί απαράδεκτη.

75. Τούτο πρέπει να συμβαίνει εν προκειμένω. Πράγματι, ο Pincherle περιορίζεται να προσάπτει στην Επιτροπή έλλειψη επιμελείας προκειμένου να θεραπεύσει μια κατάσταση που συνιστά δυσμενή διάκριση αναφέροντας, μεταξύ άλλων, ότι «οι επίμαχες πράξεις αποδεικνύουν το αντίθετο» [13].

76. Εξάλλου, ο Pincherle συνεχίζει υπογραμμίζοντας ότι αυτή η πραγματική κατάσταση επιβεβαιώνεται από την έκθεση της τοπικής επιτροπής προσωπικού της Ispra, της 3ης Ιουνίου 1983, ενώ η αναπροσαρμογή των συντελεστών επιτροφής εξόδων άρχισε να ισχύει μόλις από 1ης Ιανουαρίου 1991.

11 — Σκέψη 2.
12 — Σκέψη 14.
13 — Σ. 9 της μεταφράσεως της αιτήσεως αναιρέσεως στη γαλλική γλώσσα.

77. Όπως αναγνωρίζει ο αναιρεσείων, η έκθεση αυτή γνωστοποιήθηκε στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο.

78. Η απόφαση περί του αν προθεσμία ενός ή πέντε ετών είναι εύλογη εμπίπτει στην εκτίμηση του δικαστηρίου της ουσίας. Συγκεκριμένα, στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο εναπόκειται να αποφανθεί επί του ευλόγου ή μη χαρακτήρα της προθεσμίας σε συνάρτηση με την αλληλουχία των πραγματικών περιστατικών με την οποία συνδέεται στενώς η διαφορά. Εφόσον το Δικαστήριο δεν μπορεί να αποφανθεί παρά μόνον επί νομικών ζητημάτων, η εκτίμηση αυτή εκφεύγει του ελέγχου του.

79. Θα ήθελα να ασχοληθώ με το δεύτερο σκέλος του λόγου αναιρέσεως.

80. Το Πρωτοδικείο έκρινε με την απόφασή του ότι, σε περίπτωση δυσμενούς διακρίσεως, η Επιτροπή είχε την υποχρέωση να προβεί «σε διαβούλευση με τα άλλα κοινοτικά όργανα με σκοπό την κατάλληλη αναθεώρηση του συστήματος» και όχι να «θέσει αμέσως τέρμα σε μια τέτοια ανισότητα» (σκέψη 39).

81. Η λύση αυτή δικαιολογείται, κατά το Πρωτοδικείο, από τους περιορισμένους πόρους και από την ανάγκη διαφυλάξεως της οικονομικής ισορροπίας του συστήματος (σκέψη 40).

82. Το Πρωτοδικείο προσθέτει τα εξής:

«η αρχή της ασφαλείας δικαίου επιβάλλει όπως η ημερομηνία από της οποίας η διάταξη αρχίζει να ισχύει καθορίζεται με ακρίβεια (...)»

και ότι η αρχή αυτή

«δεν είναι δυνατό, ελλείψει αντίθετης διατάξεως, να εφαρμοστεί ανδρομικά στις επιστροφές εξόδων που έγιναν πριν από την ημερομηνία αυτή» (σκέψη 43).

83. Η επιχειρηματολογία αυτή πρέπει να εξεταστεί από πλευράς της γενικής αρχής του εφαρμοστέου στους κοινοτικούς υπαλλήλους δικαίου, την οποία έχει παγιώσει η νομολογία του Δικαστηρίου, καθώς και της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως των υπαλλήλων, ανεξαρτήτως τόπου υπηρεσίας.

84. Έτσι, με την απόφαση Bernardi κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου [14], το Δικαστήριο επεσήμανε τα εξής:

«η παραχώρηση σε ορισμένους υπαλλήλους τέτοιων προνομίων, μη δικαιολογουμένων από το συμφέρον της υπηρεσίας, ενδέχεται να θίγει τους εγγύτερους συναδέλφους τους, διότι παραβιάζει τις αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της αντικειμενικότητας που πρέπει να διέπουν το καθεστώς των κοινοτικών υπαλλήλων» [15].

85. Βάσει της αρχής αυτής ακριβώς, το Δικαστήριο, με την απόφαση Misenta [16], δέχθηκε την προσφυγή κατά της Επιτροπής.

86. Στη δεύτερη αυτή υπόθεση, ο προσφεύγων έβαλλε κατά του συστήματος επιστροφής εξόδων υγείας βάσει της εφαρμογής του συστήματος των προσφάτως αναπροσαρμοσθέντων τιμών συναλλάγματος. Λόγω της διακυμάνσεως των τιμών συναλλάγματος μεταξύ του χρόνου της καταβολής των εξόδων σε γερμανικά μάρκα και του χρόνου της επιστροφής τους σε ιταλικές λίρες, τα έξοδα που επιστράφηκαν

14 — Απόφαση της 16ης Μαρτίου 1971, 48/70 (Συλλογή τόμος 1971, σ. 713).

15 — Σκέψη 27.

16 — Απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 1980, 256/78 (Συλλογή τόμος 1980/1, σ. 121).

στον Micenta δεν ανέρχονταν στο καθορισθέν ποσοστό.

87. Εντός της αλληλουχίας αυτής ακριβώς, το Δικαστήριο έκρινε ότι:

«(...) η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως των υπαλλήλων επιτάσσει την εφαρμογή, κατά την επιστροφή εξόδων ασθενείας, τιμής συναλλάγματος όσο το δυνατόν πλησιέστερης στην τιμή συναλλάγματος της ημερομηνίας της επιστροφής» [17].

88. Το Δικαστήριο δέχθηκε ότι υφίσταται

«(...) δικαίωμα του ενδιαφερομένου να του χορηγείται πράγματι επιστροφή εξόδων ιδίου ύψους ανεξαρτήτως τόπου υπηρεσίας» [18].

89. Εξάλλου, η αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων χαρακτηρίστηκε ως υπερκείμενος κανόνας δικαίου με την απόφαση Newth [19].

90. Ο προσφεύγων, ο οποίος είχε προσληφθεί από την Ispra, είχε απομακρυνθεί από τον τόπο απασχόλησεώς του, και κατά συνέπεια, ελάμβανε αποζημίωση καταβαλλόμενη σε ιταλικές λίρες. Εντούτοις, επειδή ο προσφεύγων, κατόπιν της απολύσεώς του, εγκαταστάσθηκε στο Βέλγιο, ζήτησε να του καταβάλλεται η αποζημίωσή του σε βελγικά φράγκα, χωρίς μετατροπή από ιταλικές λίρες, προβάλλοντας ως κύριο ισχυρισμό ότι, λόγω της λήψεως υπόψη του διορθωτικού συντελεστή, η αποζημίωσή του ήταν χαμηλότερη από την αποζημίωση υπαλλήλου υπηρετούντος στις Βρυξέλλες.

91. Το Δικαστήριο έκρινε τα εξής:

«(...) το άρθρο 50, πέμπτο εδάφιο [του ΚΥΚ] [20], έχει την έννοια ότι, εάν η εφαρμογή του μπορεί να αποτελέσει παράβαση κανόνος δικαίου ανωτέρας τυπικής ισχύος, η Επιτροπή, προκειμένου να αποφύγει τη συνέπεια αυτή, έχει υποχρέωση να μη λάβει υπόψη το διορθωτικό συντελεστή του παλαιού τόπου υπηρεσίας» [21].

92. Συνεπώς, τα κοινοτικά όργανα οφείλουν να επανορθώνουν μια κατάσταση που συνιστά δυσμενή διάκριση, αμέσως μόλις τη διαπιστώνουν. Εξάλλου, εν προκειμένω, η Επιτροπή αναγνώρισε την ύπαρξη δυσμενούς διακρίσεως, όπως προκύπτει από τη διατύπωση της αποφάσεως του Πρωτοδικείου κατά την οποία,

«από το 1987 τα κοινοτικά όργανα ενεργούν προς επίλυση του προβλήματος αυτού και από της ημερομηνίας αυτής επιχείρησαν μια σε βάθος αναθεώρηση της ρυθμίσεως για την ασφαλιστική κάλυψη» (σκέψη 38).

93. Εντούτοις, η παρανομία έπαυσε μόνο ύστερα από τη θέση σε ισχύ της νέας κανονιστικής ρυθμίσεως, την 1η Ιανουαρίου 1991.

17 — Σκέψη 12.

18 — Σκέψη 11.

19 — Απόφαση της 31ης Μαΐου 1979, 156/78 (Συλλογή τόμος 1979/Ι, σ. 989).

20 — Το άρθρο αυτό ορίζει κατ' ουσίαν ότι στην αποζημίωση, σε περίπτωση απομακρύνσεως από τη θέση απασχολήσεως, καθώς και στις τελευταίες αποδοχές εφαρμόζεται ο διορθωτικός συντελεστής του τελευταίου τόπου υπηρεσίας.

21 — Σκέψη 13.

94. Συνεπώς, τα κοινοτικά όργανα όφειλαν να έχουν εξαλείψει κάθε δυσμενή διάκριση αφ' ότου αυτή κατέστη εμφανής.

95. Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει την υποχρέωση αυτή στον τομέα των αποδοχών των υπαλλήλων και, ιδίως, στο πλαίσιο του άρθρου 64, το οποίο προβλέπει την εφαρμογή διορθωτικού συντελεστή εφαρμοστέου στις αποδοχές του υπαλλήλου, αναλόγως των συνθηκών ζωής στους διαφόρους τόπους υπηρεσίας. Το άρθρο αυτό ουδόλως επιβάλλει την αναδρομική ισχύ των μέτρων αναπροσαρμογής των διορθωτικών συντελεστών.

96. Εντούτοις, με την απόφαση Επιτροπή κατά Συμβουλίου [22] το Δικαστήριο έκρινε ως εξής:

«Η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, στην οποία στηρίζεται η διάταξη αυτή, επιβάλλει, εν τούτοις, την αναδρομική ισχύ των νέων διορθωτικών συντελεστών από την ημερομηνία στην οποία αναφέρεται ο έλεγχος. Πράγματι, αν η αναπροσαρμογή δεν είχε αναδρομικό χαρακτήρα, δεν θα καταργούνταν ποτέ οι ανισότητες ως προς την αγοραστική δύναμη των υπαλλήλων που διαπιστώθηκαν για διάστημα ενδεχομένως περισσοτέρων του ενός ετών, πράγμα που θα ήταν ασυμβίβαστο με την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως.» [23]

97. Συνεπώς, η αρχή αυτή και μόνον επιβάλλει να παύει να υφίσταται μια κατάσταση που συνιστά δυσμενή διάκριση, τούτο δε μόλις αυτή καταστεί εμφανής.

98. Μολονότι το άρθρο 72 δεν προβλέπει αναδρομικό αποτέλεσμα, η αρχή αυτή επιβάλλει επίσης στα κοινοτικά όργανα, μόλις καταστεί εμφανής μια δυσμενής διάκριση, την υποχρέωση, όχι μόνο διαβουλεύσεως, αλλά επίσης ab intio αποκαταστάσεως της διαπιστωθείσας ανισότητας.

99. Σύμφωνα με τον κανόνα που διατυπώθηκε από τη νομολογία του Δικαστηρίου, μεταξύ άλλων, με την απόφαση Adam [24],

«η [δυσμενής] διάκριση, υπό νομική έννοια, συνίσταται στην ίδια αντιμετώπιση καταστάσεων που είναι διαφορετικές ή στη διαφορετική μεταχείριση καταστάσεων που είναι ίδιες» [25].

100. Επειδή οι κατά τους επισήμους πίνακες αμοιβές των Ιταλών ιατρών είναι αισθητώς υψηλότερες από τις αμοιβές των Βέλγων συναδέλφων τους, έπρεπε να προβλεφθούν διαφορετικοί συντελεστές, ώστε οι υπηρετούντες στην Ιταλία υπάλληλοι να τυγχάνουν επιστροφής αντίστοιχης προς την επιστροφή που καταβάλλεται εντός άλλων κρατών.

101. Κατά την Επιτροπή, ο Pincherle δεν μπορεί να επικαλεστεί την παρανομία αυτή, εφόσον δεν ζήτησε να τύχει των ειδικών επιστροφών που προβλέπει το άρθρο 8 της κανονιστικής ρυθμίσεως σχετικά με την υγειονομική ασφάλιση.

102. Αρκεί να υπομνηστεί συναφώς ότι τόσο η διάταξη αυτή όσο και το άρθρο 72, παράγραφος 3, δεν έχουν ως αντικείμενο την επανόρθωση καταστάσεως που συνιστά αντικειμενικώς δυσμενή διάκριση, αλλά την παροχή σε συγκεκριμένο υπάλληλο, ο οποίος

22 — Απόφαση της 28ης Ιουνίου 1988, 7/87 (Συλλογή 1988, σ. 3401).

23 — Σκέψη 25.

24 — Απόφαση της 4ης Φεβρουαρίου 1982, 828/79 (Συλλογή 1982, σ. 269).

25 — Σκέψη 39.

κατέβαλε σημαντικά έξοδα υγείας, της δυνατότητας να αποφεύγει την υπερβολική μείωση της αγοραστικής του δυνάμεως.

103. Κατά την προφορική διαδικασία, ο εκπρόσωπος της Επιτροπής ουδόλως αμφισβήτησε την ερμηνεία αυτή, την οποία το Δικαστήριο διατύπωσε με την προαναφερθείσα απόφαση Ooms, ως εξής:

«Όπως προκύπτει από τις προαναφερθείσες διατάξεις, οι συνήθεις αποδόσεις του άρθρου 72, παράγραφος 1, εδράζονται σε αντικειμενικά δεδομένα που συνδέονται ιδίως με την εφαρμογή ανωτάτων ορίων και συντελεστών αποδόσεως που καθορίζονται με ομοιόμορφο τρόπο και για το σύνολο των υπαλλήλων της Κοινότητας από τον Κανονισμό Υπηρεσιακής Καταστάσεως, ενώ η ειδική απόδοση στηρίζεται σε συγκεκριμένα δεδομένα της οικογενειακής καταστάσεως του ενδιαφερομένου που συνδέονται με το γεγονός ότι, σύμφωνα με τις περιπτώσεις που προβλέπει το άρθρο 8 των σχετικών με την υγειονομική ασφάλιση κανόνων, το μη επιστραφέν τμήμα των εξόδων συνιστά γι' αυτόν "σοβαρή οικονομική επιβάρυνση" [26].

104. Συνεπώς, για τον λόγο αυτόν, πρέπει να αναιρεθεί η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση.

105. Βάσει του άρθρου 54, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού ΕΟΚ του Δικαστηρίου, «αν η αναίρεση κριθεί βάσιμη, το Δικαστήριο αναιρεί την απόφαση του Πρωτοδικείου. Στην περίπτωση αυτή, μπορεί είτε το ίδιο να αποφανθεί οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον είναι ώριμη προς εκδίκαση, είτε την αναπέμψει στο Πρωτοδικείο για να την κρίνει».

106. Η δυνατότητα αυτή αναπομπής εμπίπτει στην ανέλεγκτη εκτίμησή σας, αλλά δεν πρέπει, κατά τη γνώμη μου, να επεκταθεί στη συζήτηση των πραγματικών περιστατικών τα οποία δεν συζητήθηκαν κατ' αντιδικία στον πρώτο βαθμό.

107. Εν προκειμένω, πρόκειται περί του καθορισμού της ημερομηνίας από της οποίας υφίσταται δυσμενής διάκριση, κατά το μέτρο που, κατά την προφορική διαδικασία, η Επιτροπή ανέφερε την ύπαρξη διαφορών στις επιστροφές περί το 1988, χωρίς συγκεκριμένη διευκρίνιση. Φυσικός δικαστής επί των πραγματικών περιστατικών είναι το Πρωτοδικείο το οποίο τα εκτιμά ανελέγκτως.

108. Συνεπώς, η υπόθεση αυτή πρέπει να αναπεμφθεί στο Πρωτοδικείο και το Δικαστήριο να επιφυλαχθεί ως προς τα έξοδα, κατ' εφαρμογή του άρθρου 122, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας.

109. Επομένως, προτείνω στο Δικαστήριο:

1) να επιτρέψει στα συνδικαλιστικά όργανα Unione Sindicale Euratom Ispra, Sindacato Ricerca della Confederazione Generale Italiana del Lavoro, Sindacato Ricerca dell'Unione Italiana del Lavoro και Sindacato Ricerca della Confederazione Italiana Sindacati Liberi να παρέμβουν υπέρ του Pincherle·

26 — Σκέψη 14.

2) να αναιρέσει την απόφαση Τ-110/89 που εξέδωσε το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στις 12 Ιουλίου 1991·

3) να αναπέμψει την υπόθεση με αυτούς τους διαδίκους ενώπιον του δικαστηρίου αυτού·

4) να επιφυλαχθεί ως προς τα έξοδα.